

Ook in het geval van de zending is het dus geoorloofd, dat één of meer kerken in Nederland een dienaar des Woords uitzenden, om door de prediking des Evangelies onder de heidenen en mohammedanen te arbeiden en aldaar kerken te vergaderen, zonder dat hij nog aan een vaste standplaats is verbonden" (bl. 35, 2e druk).

In de Acta van de Utrechtsche Synode is echter niets te vinden, zoodat we hetgeen De Jansen mededeelt op zijn gezag zullen dienen aan te nemen. En het kan niet worden ontkend, dat ook schrijvers over art. 7 K.O. daarin soms willen lezen het recht van een plaatselijke kerk om een dienaar des Woords als missionaris naar de heidenen te zenden, teneinde daar „kerken te vergaderen“.

Zoo behandelt ook Prof. Bouwman (Geref. Kerkrecht, deel I, bl. 432 v.v.) „het zendingsrecht der plaatselijke kerk“ bij dit art. 7b. Dat „primordiaal beginsel“, gelijk het daar heet, wordt met een beroep op Voetius gestaafd. En daaraan wordt toegevoegd de uitspraak: „En als nu de plaatselijke kerk zendt, zooals in Hand. 13:1—4 geleerd wordt, waarom zouden dan meerdere kerken dit niet gezamenlijk doen door hun gedelegeerden? Aangehaald wordt een uitspraak van Dr. Kuypere in De Heraut van 1896 (no. 989), dat ook een Gen. Synode een predikant naar de heidenwereld kan zenden.

En dat al deze dingen niet zonder gewicht zijn, wordt bewezen door hetgeen ter Haagsche Synode van de „gebonden Geref. Kerken“ is geschied. Daar heeft immers gediend een rapport „inzake de positie van predikanten, die in dienst staan van de kerken in het algemeen“ (Bijlage 79 der Acta, bl. 407—417). En om nu de kerkrechtelijke wettigheid van zulk „een predikant in algemeenen dienst“ aan te toonen, gaat het rapport uit van art. 7b K.O. en beroept zich ook op Voetius, Bouwman en Kuypere, gelijk wij die zooveel in hun mening daaromtrent releveerden. Het rapport ter „synode“ over dat rapport (Bijlage 79a, bl. 418—424 der Acta) sluit zich daarbij aan en zegt, „dat in art. 7 K.O. de mogelijkheid wordt aangenomen van een dienaar des Woords, die niet aan een plaatselijke kerk is verbonden, doch met een bepaalde, algemeene zending is belast“ (bl. 422). En zoo uitgeleerd werd art. 7b der kerkrechtelijke hocksteen voor „den predikant in algemeenen dienst“!

Dat alles bewijst, dat aan art. 7b wel het een en ander vastzit. En het zal zaak zijn bij de regeling van de positie der „evangelisten“ of zendelingen ook daaraan aandacht te schenken. Het meerderheidsrapport onzer deputaten geeft echter niet meer dan de boven geciteerde opmerking. We krijgen van deze deputaten ook nog een rapport over de kerkrechtelijke hoedanigheid van de evangelistepredikers onder de ongekerstende volken gelijk we er nu een hebben ontvangen over de ambtelijke hoedanigheid.

Tenslotte zij vermeld, dat de Christelijke Gereformeerde Kerken art. 7 K.O. in deze redactie hebben: „Niemand mag tot de dienst des Woords beroepen worden, tenzij hij aan een bepaalde gemeente of een bepaald arbeidsveld verbonden wordt“ (gespatieerd van ons, Fr.; „Dordtsche Kerkerode ten dienste v. d. Chr. Geref. Kerken in Nederland“, D. J. v. Brummen, Dordrecht, 1948). Dienovereenkomstig lezen we in haar Zendingsorde, art. 4, dat voor het werk der zending zoowel predikanten als candidaten door een plaatselijke kerk kunnen worden beroepen; de uitzending geschiedt door een plaatselijke kerk, hetzij met of zonder medewerking van andere plaatselijke kerken (art. 6 der Zendingsorde); de gezondene heet: „Missionair-Dienaar des Woords“ (art. 15). En in z'n boek „De orde der kerk“ (1950, bl. 39) vat Dr. F. L. Bos art. 7 aldus op: „Evenwel kunnen ter vervulling van de roeping om kerken te vergaderen — evangelisatie en zending — dienaren des Woords naar een andere plaats uitgezonden worden“.

E. Na al het bovenstaande kunnen wij inzake de confrontatie van de thans in de kerk fungeerende bijzondere ambten met den evangelist de volgende conclusies trekken.

1. De thans erkende bijzondere ambtsdragers (predikant, ouderling en diaken) hebben een ambtspraak in de gevestigde plaatselijke kerk om die te bouwen en te bewaren; de evangelist heeft als ambtspraak het planten van kerken in „de wereld“ en die geplante kerken naar een zelfstandig institutioneel ambtelijk leven te leiden.

2. De thans erkende ambtsdragers hebben elk een eigen ambtspraak, welke in de Belijdenis, de Kerkenordening en de bevestigingsformulieren is omschreven; de evangelist heeft een ambtspraak, welke in de Belijdenis, in de Kerkenordening en de Zendingsorde niet omschreven is doch eenigermate uit het formulier „Bevestiging van missionaire Dienaren des Woords“ is te kennen.

3. De ambtspraak van den evangelist kan als volgt worden omschreven: „hij is die zaakwaarnemer van den verhoogden Christus, die, namens Hem door Zijn kerk daartoe door roeping en bevestiging bevoegd verklaard, de taak ontvangt om 't Evangelie te prediken en de kerk te planten in de heidenwereld alsmede haar te leiden naar zelfstandig institutioneel ambtelijk leven en daartoe te bedienen Word en Sacramenten, de gemeente voorloopig te regeeren en zoo noodig de onderlinge christelijke voorziening in stoffelijke noden te behartigen, zulks alles opdat aan Christus' bevel worde voldaan tot het Evangelie gepredikt zij allen

EXODUS 15: 13—18, 21.

Gij brengt dit volk, o groote Koning
in vrede naar Uw heilige woning,
naar 't land, dat Gij U hebt verkoren.
Die Gij verlost hebt en bevrijd,
hebt Gij, O HEER, in gunst geleid.
De volken siddden daar zij 't hooren.

Hoe vreeslijk zijt G' in lofgezingen!
De volken zijn door schrik bevangen;
Uw macht doet Palestina beven,
de angst grijpt Edoms vorsten aan
en Moabs sterkte is vergaan;
zie Kanaän in onrust leven.

Ja schrik en vrees zal op hen vallen,
versteend staan al hun duizendtallen.
Uw hooge arm, die ons bevrijdt,
zal ieder met verschrikking slaan,
totdat dit volk is doorgegaan,
door U verworven en geheiligd.

Gij brengt ons in, dat w' ons verblijden
Gij zult ons tot de woning leiden,
die G' U gemaakt hebt, HEER der Heeren.
Gij voert ons in Uw heilig land,
wij worden op Uw berg geplaat.
Ja, eeuwig zal de HEER regeeren!

O, zingt den HEERE hoog verheven,
Die d' overwinning heeft gegeven,
't paard met zijn ruiters heeft geslagen.
Hij wierp z' in zee met groote macht.
De HEERE is mijn lied en kracht,
de God mijns levens, al mijn dagen.

Melodie Psalm 55.

A. v. B.

creatures tot de voleinding der wereld" (meerderheidsrapport).

4. Uit de vergelijking van de ambtspraak van den evangelist met die van de thans erkende ambtsdragers volgt, dat eerstgenoemde ambtspraak van de laatstgenoemde onderscheiden is en blijft inzake voorwerp van ambtswerk (voor den evangelist in de eerste plaats de heidenen en daarna de pas bekeerden, voor de thans erkende ambtsdragers de gevestigde gemeente van Christus), inzake terrein van ambtsbediening (voor den evangelist „de wereld“ en de pas geplante kerk; voor de thans erkende ambtsdragers de plaatselijke kerk), inzake den omvang der ambtsbevoegdheid (de evangelist heeft kerken te planten en deze geplante kerken tot zelfstandigheid te brengen, de thans erkende ambtsdragers hebben de gevestigde kerk te bouwen en te bewaren).

5. De ambtspraak van den evangelist heeft dus voorname gelijk met die van de thans erkende ambtsdragers, dat zij, om de pas geplante kerk naar een zelfstandig institutioneel ambtelijk leven te leiden, die drieërlei ambtsbevoegdheid heeft, welke aan de thans erkende ambten elk voor zich van elkaar onderscheidene ambtsbevoegdheid toekomt, zoodat ook het bezit van die drieërlei ambtsbevoegdheid het ambt van evangelist weer wezenlijk onderscheiden maakt van elk der thans erkende ambten.

6. Dat bezit van die drieërlei ambtsbevoegdheid plus de bevoegdheid om kerken te planten houdt niet in een gradatie en waardeering van het evangelistenambt boven elk der thans erkende ambten, daar geen enkel bijzonder ambt in de kerk van Christus staat boven of hooger is dan het andere.

7. Uit al het bovenstaande volgt, dat de thans erkende ambten van dienaar des Woords, ouderling en diaken, wat naam en taak betreft, elk voor zich en gezamenlijk met den naam en taak van het thans niet meer erkende evangelistenambt kunnen noch mogen vereenzelvigd worden.

J. FRANCKE.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 35

Nog eens: Middelburg-1896

Amice,

Je herinnert je, dat ds. J. Bosch eenige weken geleden hier het woord gekregen heeft, en toen door mij beantwoord is. Thans schreef ds. Bosch het volgende:

„Mijn opmerkingen over de „behandeling“ van het Bezaarschrift van Bedum A op de Synode van Middelburg 1896, zijn door Ad. V. aan een welwillende beschouwing onderworpen en hebben tot op zekere hoogte instemming gevonden. Ik kan niet anders dan daarvoor erkentelijk zijn. Toch is het mij niet mogelijk te zeggen, dat de redeneering van den hooggeschikten briefschrijver mij in allen deele bevredigd heeft. Zelfs moet ik betuigen, dat het punt, dat in de beantwoording met zekere volharding staande gehouden wordt, mij duister blijft, ten zijnen opzichte. Een kapitale kwestie, alzoo is mijn indruk, wordt in de zaak Middelburg ter sprake gebracht niet alleen, maar doet van stonde aan haar invloed gelden, en die invloed is gebleven tot den huidigen dag.

Uit wat ik te weten gekomen ben, reeds jaren geleden van de principes van den ouden Kuypere, heb ik begrepen, dat er volgens hem tweëerlei theologie was: een theologie als kennis Gods, en een wetenschappelijke theologie. Deze beide waren volgens K. wezenlijk, niet gradueel onderscheiden. De Theologie als wetenschap is geen

aangelegenheid van de Kerk. En de geïnstitueerde Kerken hebben voor de theologische wetenschap geen zorg te hebben, dat zou de dood zijn voor alle theologie. Met deze beschouwing was Lindeboom het indertijd niet eens; hij verklaarde, dat zij vrucht was van filosofische inzichten, waarmee ook verband hield de Universiteitsidee, waarin de Theologie als faculteit naast andere faculteiten een plaats kreeg, en de Godskennis die alles beheerschen moet, een deel van den Kosmos wordt, want het object van de Theologie is een onderdeel van den Kosmos. God wordt dan, met eerbied gesproken, een deel van Zijn schepping.

Aan deze beschouwing van Kuypere word ik herinnerd, als ik uitdrukkingen lees in „De Reformatie“, die mij willen beduiden, dat de Synode van M. niet competent was, het bezwaarschrift te beoordeelen; dat zij miste het benodigde apparaat, om zulk een geval te behandelen; dat zij er dus goed aan deed, om er zich niet aan te branden. Zij deed als de schoenmaker, die zich bij zijn leest hield, toen zij de Kerk liet praten.

Welnu, welke verhalen en voorbeelden ik ook onder de oogen krijg, het is mij onmogelijk, de theorie te aanvaarden, dat de Kerk onbevoegd zou zijn, haar belijdenis te handhaven tegenover de leerlingen, afwijkingen en interpretaties van de zijde der „wetenschap“ als zou deze een macht zijn, die aan de Kerk en haar belijdenis, de wet zou kunnen voorschrijven. Ik acht het een onverhoedelijke fout te zijn geweest van de Synode van Middelburg, dat zij de eenige ludec, die te beslissen had, de Heilige Schrift en de Belijdenis, niet aan het woord heeft doen komen en toegelaten heeft, dat een scheidsrechter die hier niet te beslissen had, en tegen wien juist de aanklacht ingebracht was, met ontzag en eerbetoen bejegend is.

De Kerk zou haar eigen belijdenis niet mogen handhaven tegen afwijkingen, en geen leerlingen mogen veroordeelen, die tegen haar geloof strijden? Moet zij niet toezien op degenen, die zij toelaat en toegelaten heeft tot de heilige Bediening, dat zij de aangenomen leer zuiver bewaren? Wat is er van terecht gekomen, toen de Gereformeerde Kerk in de dagen van Comrie het opgaf, om zelf zich te weer te stellen voor de Belijdenis, en de verdediging der ware leer overliet aan verenigingen en genootschappen? Kan de Kerk zoo met haar verantwoordelijkheid een spel drijven? Daar is terecht gezegd: „de belijdenis riekt niet naar de studeerlamp; ze riikt naar den brandstapel“. Welnu, zal dan de Kerk, die met haar bloed haar belijdenis geschreven heeft, getrouw geweest zijn als ze geen vinger uitgestoken heeft, om althans een onderzoek in te stellen naar wat in haar midden geklaagd werd over het tekort doen aan de ere en de kracht der Gereformeerde religie? Of kan zij wel haar belijdenis opbouwen uit de Heilige Schrift, formuleeren en uitspreken, maar staat zij ter laatst instantie onder de voogdij der „sovereine“ wetenschap? Moet de logische actie van het denkend subject voorgaan bij de wetenschap des geloofs, die bij het licht der Heilige Schrift onderzoekt wat God geopenbaard heeft tot grootmaking Zijns Naams in de verlossing des zondaars?

Kan de Kerk het niet uitmaken in het licht der waarheid Gods, of leerlingen als onmiddellijke wedergeboorte, doop of onderstelde wedergeboorte en verklaaringen als bijv. van Romeinen 8:29 en 30, als zou het daarin genoemde van eeuwigheid vervulde realiteit zijn, filosofische constructies zijn of schriftuurlijke waarheid? Is de Kerk niet bevoegd om uit te spreken of het een schriftuurlijke waarheid is, dan wel een misvormd evangelie, dat de prediking des Evangelies, niets zou te zeggen hebben tot de onbekeerden, en dat deze, eenmaal dood, dood zijn in alle eeuwigheid? Is de Kerk niet bevoegd, en was Middelburg niet bij machte, om te zeggen wat de Gereformeerde belijdenis sinds eeuwen geleerd heeft, „dat alle menschen in vloek en ellende neerliggen, en dat God zijn Zoon gezonden heeft opdat zondaren zalig zouden worden; en opdat de menschen tot het geloof zouden worden gebracht, goedertierenlijk verkondigers van deze zeer blijde boodschap zendt tot wie Hij wil en waar Hij wil“ (Leerregels III/IV, 8, 9, 10, 11, 12)?

Ik beperk mij, geachte Redactie; maar ik wil nog vragen waarom de Synode van 1892 in uitzicht gesteld heeft, niet maar de mogelijkheid, maar de daadwerkelijkheid van het onderzoek der Kerk, als bezwaren tegen en afwijkingen van de leer der Kerk op eenige Kerkelijke vergadering zouden worden ingebracht. Waarom kon het in 1896 ineens niet? En waarom waren de uitvluchten legio. De Synode is geen dispuutcollege. Het betreft maar ondergeschikte punten. Er is altijd verschil in accentlegging geweest. En..... er is een „libertas prophetandi“ ook.

Alles saamgenomen, als, na wat we sinds 1892 meegemaakt hebben, zelfs de stijl van de Vrijgemaakte Gereformeerde Kerk, niet ontworfeld is aan de voogdij die in 1896 door de wetenschap over de Kerk geoeftend is, dan zou ik niet weten, wat verder onze vrijmaking te betekenen heeft. Arme Koelman die zich zoo druk maakt heeft, om het gif van de Cartesiaansche filosofie te „ontdekken“. Arme Lindeboom, die zich geen rust gunde vóór hij het gevaar van Kuypere's constructies de gemeente had voorgehouden. En wij, vergeetachtigen als wij zijn, wij weten niet meer dat de „wetenschap“ zich meermalen als vriend heeft aangediend, maar niettemin haar verwoestenden invloed geoeftend heeft.

Zouden wij niet goed doen met eens wat meerder aandacht te besteden aan de waarschuwingen van de vaders, die ons wat anders geleerd hebben, dan de Schriftuurlijke waarheid achter te stellen bij wat het denkend subject produceerde. De tijd heeft het zelfs wel doen blijken, en de geschiedenis der Kerk spreekt er luide van, dat de leer van de tweërlei theologie geen heil gebracht heeft, zoolmin als de scholastiek van Maccovius.

Het zal voor de Kerk die zich vrijgemaakt heeft van menschelijke bindingen, naar mijn vaste overtuiging funest zijn, als zij het aangezicht blijft gericht houden, naar wat van 1892 af, de ontwikkeling en de eenheid der Gereformeerde Kerk in den weg gestaan heeft. Zij kan het niet dulden dat zij onder de macht der overheid zich buigen moet, maar zij heeft zich ook niet door de menschelijke wetenschap den weg laten aanwijzen. Laat zij haar fouten in dezen zien en erkennen. In de Christelijke Afgescheiden Kerk is het voorgekomen dat een Syn-

nede een
begaan
delingen
van hede
gesteld
making
Ermelo

Tot zov
zijn op
zaak ver
breed wo
oog ver
briefwiss
dat we
ven. Da
den: de
laten aan
Kijk daan
in 't alge

Naschr
we volge

Amice

Men h
werd tel
sten ste
de sterks

Zelfs z
ten de m
ter nu E
hielden c

Deze z
mensches
deze zijns

Wij m
tieke pa
satie, ni

Zij bli
door haan

Dit lij

Zij is

dorp des
heden te
volk me
het voor
het zich

Voort

de a.r. p
zich gaa
dat de s
derd zijn
oordeelen

Dat is

die in w
blijft be

Deze v
in 1789.

Wij ku
reformat

reformat
meende z

tiende e
heid der

Hij vertr
of madan
slachtoff

Veel c
baut of,
op een d
marine
van 1848

als Da C
was dan

Nu ik
herinnere

over de
van den

En dan
te werk

eens de

Hij is
gaan. H

die de w
Nooit,

nen verg
parlemens

meest jo
dertig ja

Nimme
het ideal

waren al

tugt. Al
wilden m

dadiger
Het id
en zou d
die het w
hadden v
geeren. 2
Hij zeg
la tête.